

7/ 9251
G.K. 36

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Kanunlar Genel Müdürlüğü

Sayı : 56020453/2012-610.01-584/1647/3347
Konu : Yazılı soru önergesi

14.05. /2013

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

- İlgi: a) Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı ifadeli, 01/10/2012 tarihli ve A.01.0.KKB.0.10.00. 00-7/9251-128867 sayılı yazı,
b) Başbakanlık Kanunlar ve Kararlar Genel Müdürlüğü ifadeli, 05/10/2012 tarihli ve B.02.0.KKG.0.12/610-2-1802/3981 sayılı yazı,
c) 22/10/2012 tarihli ve 3471/7763 sayılı yazı,
ç) 20/12/2012 tarihli ve 3909/8618 sayılı yazı.

İlgi (a) yazınız ekinde Başbakanlığa gönderilen ve ilgi (b) yazı ile Bakanlığımızca cevaplandırılması tensip olunan, Kars Milletvekili Mülkiye Birtane tarafından Sayın Başbakan'a yöneltilip yazılı olarak cevaplandırılması istenilen 7/9251 Esas Nolu soru önergesine ilişkin cevaba esas teşkil edecek bilgilerin derlenebilmesi için ilgi (c) yazımızla ek süre istenilmiştir. Soru önergesine konu edilen hususlarda Dışişleri, Maliye ve Millî Savunma bakanlıklarıyla yazışmaların devam ettiği ve Bakanlığımıza bilgi iletildiğinde ayrıca cevap verileceğinden bahisle Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 99. maddesi uyarınca hazırlanan kısmî cevap ilgi (ç) yazımızla gönderilmiştir.

7/9251 Esas No.lu soru önergesine, Bakanlığımıza iletilen bilgiler doğrultusunda hazırlanan ek cevap ve eki ilişikte sunulmuştur

Bilgilerinize arz ederim.

Sadullah ERGİN
Bakan

EKLER:

- 1- Soru önergesi ek cevabı (1 adet)
- 2- 18/03/2013 tarihli ve 32300 sayılı yazı (1 adet)
- 3- 11/12/2012 tarihli ve 2474 sayılı yazı (1 adet)
- 4- 05/12/2012 tarihli ve 30572 sayılı yazı (1 adet)

DAĞITIM:

Gereği:
TBMM Başkanlığına

Bilgi:
Başbakanlığa

T.C.
ADALET BAKANLIğI
Kanunlar Genel M¼d¼rl¼đ¼

Sayı : 56020453/2012-610.01-584/1645/3321
Konu : Yazılı soru ¼nergesi

14. / 05. /2013

Sayın M¼lkiye B¼RTANE
Kars Milletvekili
TBMM

Sayın Başbakan'a y¼neltiлип Bakanlığımız koordinat¼rl¼đ¼nde yazılı olarak cevaplandırılması tensip olunan 7/9251 Esas Nolu soru ¼nergesine, 20/12/2012 tarihli ve 3908/8617 sayılı yazımızla verilen kısmi cevapta, Dışışleri, Maliye ve Mill¼ Savunma bakanlıklarıyla yazışmaların devam etmekte olduğu ve Bakanlığımıza bilgi iletildiğinde ayrıca cevap verileceği bildirilmiştir.

Soru ¼nergesinde yer alan hususlarla ilgili olarak, Mill¼ Savunma Bakanlığının 11/12/2012 tarihli ve 2474 sayılı yazısı, Dışışleri Bakanlığının 18/03/2013 tarihli ve 32300 sayılı yazısı ve eki ile Maliye Bakanlığının 05/12/2012 tarihli ve 12569 sayılı yazısı ilişiktedir.

Bilgilerinize sunulur.

Sadullah ERGİN
Bakan

T.C.
DIŞIŞLERİ BAKANLIĞI
Avrupa Konseyi ve İnsan Hakları Genel Müdür Yardımcılığı

Sayı : B.06.0.ÇSG.0.02.00.00-156.50/26-2012/32300
Konu : Yazılı Soru Önergesi/Mülkiye
Birtane/ 7/9251

18 Mart 2013

ADALET BAKANLIĞINA

İlgi : 22.10.2012 tarihli ve 7744 sayılı yazıları.

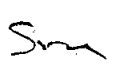
Kars Milletvekili Sayın Mülkiye Birtane tarafından Başbakan Sayın Recep Tayyip Erdoğan'a yöneltilen 7/9251 esas numaralı soru önergesinin Bakanlığını ilgilendiren hususlarına ilişkin yanıtları ekte sunulmaktadır.

Saygılarımla arzederim.

Ahmet DAVUTOĞLU
Dışışleri Bakanı

Ek: Tk.

T.C.
DIŞIŞLERİ BAKANLIĞI

(B.06.0.ÇSG.0.02.00.00-156.50/26-2012/2859547 sayılı yazının ekidir.)

KARS MİLLETVEKİLİ SAYIN MÜLKİYE BİRTANE'NİN 7/9251
SAYILI YAZILI SORU ÖNERGESİ

SORULAR

“Hükümetinizin vicdani ret hakkının tanınmasına ilişkin bir çalışması bulunmadığı, Milli Savunma Bakanlığı tarafından bir soru önergesine verilen yanıtla ifade edilmiştir.

Oysa bu hak demokratik ülkelerde bir insan hakkı olarak tanınmıştır. Bu hakkın yasal güvence altına alınmaması ise vicdan özgürlüğünün tanınmaması anlamına geliyor. Bu nedenle, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin vicdani reddin korunması gereken bir insan hakkı olduğuna dair Türkiye aleyhine vermiş olduğu kararlar bulunuyor.

17 Temmuz'da Türkiye, bu hakkı ihlal ettiği gerekçesi ile bir kez daha suçlu bulundu ve tazminat ödemeye mahkum edildi. Askerlik yapmayı reddettiği için cezaevinde tutulan ve fiziksel ve psikolojik şiddete maruz kaldığını iddia eden Mehmet Tarhan'ın, insanlık dışı veya küçük düşürücü muameleye maruz kaldığı; düşünce, vicdan ve din özgürlüğünün ihlal edildiği AİHM'de kabul edilerek, Türkiye'nin bu sebeple suç işlediği kesinlik kazandı. Bu nedenle de Türkiye tazminat ödemeye mahkûm edildi.

Vicdani ret hakkı, günümüzde Birleşmiş Milletler ve Avrupa Parlamentosu tarafından temel insani hak olarak kabul ediliyor. Aynı zamanda Avrupa Birliği, vicdani reddi açıkça inanç özgürlüğü kapsamında bir hak olarak tanıyor. Avrupa Konseyi'nin 47 ülkesi arasında vicdani ret hakkını tanımayan tek ülke yine Türkiye'dir. Bu hak Avrupa Birliği üyesi devletlerin tamamında da kabul edilmiştir. Bütün bunlara rağmen Türkiye, bu hakla ilgili bir düzenleme yapmaktan kaçınıyor.

Vicdani ret konusunda bu güne kadar düzenleme yapılmamış olması ve yapılmasının düşünülmemesi Türkiye'nin demokratikleşme alanında çok zorlanacağını ve bu alanda oldukça geri kaldığını yeniden gözler önüne seriyor. Bir insanı silah taşımaya, savaşmaya yani asker olmaya mecbur bırakmak hiçbir demokratik değerle bağdaşmıyor. Türkiye'nin vicdani ret hakkını tanımaması, vatandaşlarını baskı ve zorlamayla savaşmak zorunda bırakması karşısında AİHM tarafından mahkûm edilmesi Türkiye'ye çok şey kaybettiriyor.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi 2006 yılında, vicdani retçi Osman Murat Ülke ile ilgili verdiği kararla da Türkiye'yi mahkum etmiş ve Türkiye'den vicdani retçilerin karşılaştığı sorunlar nedeniyle yasal düzenleme yapılmasını talep etmişti. Üzerinden 6 yıl geçmesine rağmen Türkiye bu konuda bir ilerleme kaydedemedi.

Aynı şekilde, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, askerliğini yapmadığı gerekçesiyle Yunus Erçep'in askeri mahkemeler önünde yargılanmış olmasını da Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin adil yargılanma hakkıyla ilgili maddesine aykırı bularak, Türkiye'yi 2011 yılında tazminat ödemeye mecbur etmişti.

Yine bu yıl Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, üç defa hapis cezasına mahkûm edilen vicdani retçi Halil Savda'nın, küçük düşürücü muameleye tabi tutulduğu, vicdan ve din özgürlüğü ile adil yargılanma haklarının ihlal edildiği gerekçesiyle Türkiye'yi 14 bin Euro ödemek zorunda bıraktı.

T.C.
DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI

(B.06.0.ÇSG.0.02.00.00-156.50/26-2012/2859547 sayılı yazının ekidir.)

(1., 2. ve 3. sorular ilgili Bakanlık tarafından yanıtlanmaktadır.)

“4. Soru: Bu güne kadar vicdani ret hakkını kullanarak askerlik yapmak istemeyenlerin sayısı kaçtır? Türkiye vicdani ret hakkını tanımadığı için kaç kez AİHM’de mahkûm edildi ve toplamda ne kadar tazminat ödedi? Şu an AİHM’de devam eden benzer dava sayısı kaçtır?” (4. sorunun ilk bölümü keza ilgili Bakanlık tarafından yanıtlanacaktır.)

YANITLAR

1 Mart 2012 tarihinde yürürlüğe giren “Adalet ve Dışışleri Bakanlığı Arasında Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) Önündeki Savunmalar ile AİHM Kararlarının İcrasına İlişkin İşbirliği Protokolü” çerçevesinde, AİHM’e devletimiz aleyhinde yapılan başvurulardan 1 Mart 2012 tarihine kadar Hükümetimize tebliğ edilen başvuruların takibi Bakanlığımızca yapılmaktadır. Bu çerçevede, dosyalarımızda yapılan incelemelerde, AİHM’nin vicdani ret konusuyla ilgili beş adet başvuruda ihlal kararı verdiği görülmüştür:

- **Osman Murat Ülke (Başvuru No:39437/98, Karar Tarihi: 24.01.2006):** AİHM, Ülke başvurusuna ilişkin olarak verdiği kararında, başvuranın askeri üniforma giymeyi reddetmesi nedeniyle aleyhinde verilen sekiz ayrı hapis cezasının alçaltıcı muamele oluşturduğu gerekçesiyle Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin (AİHS) işkence ve kötü muamele yasağına ilişkin 3. maddesinin ihlal edildiğine hükmetmiştir. AİHM, başvurana 10.000 Euro manevi tazminat ile 1.000 Euro yargılama masrafı ödenmesine karar vermiştir.
- **Yunus Erçep (Başvuru No: 43965/04, Karar Tarihi: 22.11.2011):** AİHM, başvuranın dini inançları nedeniyle askerlik hizmetini yapmayı reddetmesinin, birbirini takip eden ve sürekli ceza kovuşturmalarına muhatap olması sonucunu doğurduğu, bu durumun da başvuranın dinini uygulama özgürlüğüne müdahale oluşturduğu sonucuna varmış ve AİHS’in din ve vicdan özgürlüğünü düzenleyen 9. maddesinin ihlal edildiğine hükmetmiştir. Bununla birlikte AİHM, Türkiye’de yürürlükte olan zorunlu askerlik hizmeti sisteminin vicdani redçiler için ağır sonuçlar doğuracak yükümlülükler içerdiğini, başvuran gibi vicdani nedenlerle askerlik görevini reddeden konumunda olanlara ağır cezai yaptırımlar uygulandığını, dolayısıyla bahsekonu müdahalenin, Ülke kararından farklı olarak, sadece art arda mahkumiyet verilmesinden değil, yerine geçecek bir görevin bulunmamasından da kaynaklandığını kaydetmiştir. AİHM, bu tarz bir sistemin toplumun çıkarı ile vicdani redçilerin çıkarı arasında denge sağlamadığı, başvurana uygulanan cezaların demokratik bir toplumda gerekli olmadığı sonucuna varmıştır. AİHM, ayrıca, yargılamayı gerçekleştiren mahkemenin bağımsız ve tarafsız olmadığı gerekçesiyle AİHS’in adil yargılanma hakkına ilişkin 6. maddesinin ihlaline karar vermiş, başvurana, 10.000 Euro manevi tazminat ile 5.000 Euro yargılama masrafı ödenmesine hükmetmiştir.
- **Feti Demirtaş (Başvuru No: 5260/07, Karar Tarihi:17.01.2012):** AİHM, kararda, AİHS’in 3. maddesi çerçevesinde, Ülke kararına atıfla, başvuran hakkında çok sayıda ceza davasının açılmasının ve verilen cezaların kümülatif niteliğinin başvuranın entelektüel kişiliği üzerinde bastırıcı etki oluşturduğu ve bu hususların, başvurana uygulanan muamelelere insanlık dışı ve alçaltıcı nitelik atfedilmesi için yeterli derecede ciddi olduğu saptamasını yapmıştır. AİHM, başvuranın askerlik yapmayı reddetmesi nedeniyle kendisine uygulanan muamelelerin insanlık dışı ve küçültücü olduğu gerekçesiyle AİHS’in 3. maddesinin ihlal edildiğine karar vermiştir. Bununla birlikte AİHM, AİHS’in 9. maddesi çerçevesinde, başvuranın dini inançları nedeniyle her yoklama döneminde askerlik görevini yapmayı reddetmesinin, birbirini takip eden ve sürekli ceza kovuşturmalarına muhatap olması sonucunu doğurduğu, bu durumun da

T.C.
DIŞIŞLERİ BAKANLIĞI

(B.06.0.ÇSG.0.02.00.00-156.50/26-2012/2859547 sayılı yazının ekidir.)

başvuranın dinini uygulama özgürlüğüne müdahale oluşturduğu sonucuna varmıştır. Öte yandan AİHM, yargılamayı gerçekleştiren mahkemenin bağımsız ve tarafsız olmadığı gerekçesiyle AİHS'in 6/1. maddesinin ihlal edildiğine hükmetmiştir. AİHM başvurana, 15.000 Euro manevi tazminat ile 5.000 Euro yargılama gideri ödenmesine karar vermiştir.

- **Halil Savda (Başvuru No: 42730/05, Karar Tarihi:12.06.2012):** AİHM, Savda kararında, başvurunun özelliğinin, başvurana vicdani retçi statüsünün tanınması için başvuru yapacağı bir iç hukuk yolunun bulunmaması hususu olduğunu belirtmiştir. Bu çerçevede AİHM, makamların, AİHS'in 9. maddesi bağlamında, başvuranın çıkarlarının korunabilmesi için vicdani retçi statüsünden yararlanma hakkına sahip olup olmadığının saptanacağı etkili ve ulaşılabilir bir iç hukuk yolu oluşturma hususunda pozitif yükümlülüğü bulunduğunu belirtmiştir. AİHM, alternatif bir hizmetin bulunmadığı ve başvuranın vicdani retçi statüsünden yararlanma hakkına sahip olup olmadığının saptanacağı etkili ve ulaşılabilir bir iç hukuk yolunun olmadığı bir sistemin, toplum ile vicdani retçilerin çıkarları arasında denge sağlayamadığını ifade etmiştir. Bu çerçevede AİHM, yetkili makamların AİHS'in 9. maddesinden kaynaklanan yükümlülüklerini yerine getirmediği sonucuna varmıştır. Bununla birlikte AİHM, Ülke kararına atıfla, AİHS'in 3. maddesinin ve ayrıca adil yargılanma hakkını düzenleyen 6/1. maddesinin ihlal edildiğine karar vermiştir. AİHM başvurana 12.000 Euro manevi tazminat ile 1.975 Euro yargılama gideri ödenmesine hükmetmiştir.

- **Mehmet Tarhan (Başvuru No: 9078/06, Karar Tarihi: 17.07.2012):** AİHM, Tarhan kararında, Ülke ve Demirtaş kararlarına atıfla, orduda görev yapmayı reddetmesinden ötürü başvurana yapılan kötü muamelenin onur kırıcı bir niteliğe büründüğüne ve bu nedenle AİHS'in 3. maddesinin ihlal edildiğine hükmetmiştir. AİHM, Erçep kararına atıfla, zorunlu askerlik hizmetine alternatif bir hizmet önermeyen ve başvuranın vicdani ret hakkından yararlanıp yararlanamayacağını saptayacak etkili ve ulaşılabilir iç hukuk yolu öngörmeyen bir sistemin toplum ile vicdani retçilerin çıkarları arasında adil denge sağlayamadığını ifade ederek, AİHS'in 9. maddesinin ihlal edildiğine karar vermiştir. Bunların yanı sıra AİHM, başvurana 10.000 Euro manevi tazminat ile 2.300 Euro yargılama gideri ödenmesine hükmetmiştir.

Diğer yandan, 1 Mart 2012 tarihi öncesinde Hükümetimize tebliğ edilen, Çağlar Buldu, Barış Görmez, Ersin Ölgün, Nevzat Umdu, Mecit Birgün adlı vatandaşlarımız tarafından AİHM'e yapılan başvurular halihazırda AİHM önünde incelenmeye devam etmektedir.

T.C.
MALİYE BAKANLIĞI
Başhukuk Müşavirliği ve Muhakemat Genel Müdürlüğü

Sayı : B.07.0.BHM.0.31.00.00.4394-12569

Konu : Yazılı Soru Önergesi

030572 *05.12.2012

ADALET BAKANLIĞINA
(Kanunlar Genel Müdürlüğü)

İlgi : 22/10/2012 tarihli ve B.03.0.KGM.0.00.00.05/2012-610.01-584/3463/7744 sayılı yazı.

Kars Milletvekili Mülkiye BİRTANE tarafından Sayın Başbakan'a yöneltilip Bakanlıklarının koordinatörlüğünde cevaplandırılması tensip olunan 7/9251 Esas Nolu soru önergesinde Bakanlığımızla ilgili olan hususlar hakkındaki cevabımızın bildirilmesi ilgi yazıda istenmektedir.

Soru önergesindeki 1, 2 ve 3 üncü soruların Bakanlığımızla bir ilgisi bulunmamaktadır.

Soru önergesindeki 4 üncü soruda ise; Türkiye Cumhuriyetinin vicdani red hakkını tanımadığı için Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) tarafından kaç kez mahkum edildiğinin, toplamda ne kadar tazminat ödediğinin ve halen AİHM'de devam etmekte olan benzer dava sayısının kaç olduğunun bildirilmesi istenmektedir.

AİHM'e yapılan başvuruların takibi ve AİHM kararlarında hükmedilen tazminatların ödenmesi 6004 sayılı Dışişleri Bakanlığının Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanunun 2 nci maddesinin 2 nci fıkrasının (h) bendine göre Dışişleri Bakanlığı ve 2992 sayılı Adalet Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanunun 13/A maddesine 650 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 1 inci maddesi ile eklenen fıkra gereğince kurulan Bakanlığınız Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü İnsan Hakları Daire Başkanlığı tarafından yerine getirildiğinden ve bazı başvurular Bakanlığımıza iletilmediğinden, vicdani red hakkının tanınmamasına ilişkin olarak Türkiye Cumhuriyeti hakkında verilen kararların sayısı ile bu kararlarda hükmedilen toplam tazminatın miktarının ve halen AİHM tarafından incelenmekte olan benzer davaların sayısının Bakanlığımız tarafından tam olarak tespiti mümkün bulunmamaktadır.

Konuya ilişkin sayısal verilerin Dışişleri Bakanlığından temin edilebileceği düşünülmektedir.

Bilgilerine arz ederim.

Mehmet ŞİMŞEK
Maliye Bakanı

TASNİF DIŞI

TASNİF DIŞI

T.C.
MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI
ANKARA

MAİY : 2012/7345/Kan. ve Kar.D.Kan.Tetkik ve İsl.Ş. 2474

11 Aralık 2012

KONU : Yazılı Soru Önergesi.

ADALET BAKANLIĞINA

İLGİ: Adalet Bakanlığının 22 Ekim 2012 tarihli, B.03.0.KGM.0.00.00.05/2012-610.01-584/3463/7744 sayılı ve "Yazılı Soru Önergesi" konulu yazısı.

1. Kars Milletvekili Mülkiye BIRTANE tarafından Başbakana yöneltilip Adalet Bakanlığı koordinatörlüğünde cevap verilmesi talep edilen, 7/9251 sayılı yazılı soru önergesi ilgi ekinde Bakanlığımıza gönderilerek önergedeki sorulara verilecek cevaba ilişkin bilgilerin gönderilmesi istenilmiştir.

2. Ülkemizin içerisinde bulunduğu koşullar dikkate alındığında, vicdani ret ile ilgili bir yasal düzenleme çalışması bulunmamaktadır.

Bilgilerinize arz ederim.

İsmet YILMAZ
Millî Savunma Bakanı

TASNİF DIŞI

Bağlantı Noktası: Av. Ünzile KUTSAL AYAZ (Tel.Nu.:402 61 00-37 91)

TASNİF DIŞI

2215